

TARBIYA FANINI O'QITISHDA YANGI PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR VA UNDA TA'LIM VA TARBIYANING UZVIYLIGI

*O'razboyeva Maftuna, Norqulova Shukrona,
O'lmasova Robiya, Qodirova Shohsanam
University of Management and
Future Technologies, 2-kurs
S550-24PDo' guruhi talabalari
Fan: Mutaxassislikka kirish*

Annoatsiya: Mazkur maqolada tarbiya fanini o'qitishda yangi pedagogik texnologiyalarni qo'llashning ahamiyati hamda ta'lim va tarbiyaning uzviyligi masalalari keng yoritilgan. Zamonaviy yondashuvlar asosida o'quvchilarning bilim va tarbiyasini uyg'un rivojlantirish yo'llari tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: tarbiya fani, pedagogik texnologiyalar, interaktiv metodlar, ta'lim, tarbiya, uzviylik, o'qituvchi roli, zamonaviy ta'lim, innovatsiya, barkamol shaxs

Kirish

Bugungi globallashuv va raqamli texnologiyalar jadal rivojlanayotgan davrda ta'lim tizimi oldiga mutlaqo yangi talablar qo'yilmoqda. Endilikda faqatgina bilim berish bilan cheklanib qolmay, balki har tomonlama yetuk, mustaqil fikrlovchi, ma'naviy barkamol shaxsni tarbiyalash ustuvor vazifaga aylanmoqda. Shu nuqtai nazardan, tarbiya fanining o'rni va ahamiyati yanada ortib bormoqda. Chunki aynan ushbu fan orqali o'quvchilarda ijtimoiy hayotga moslashish, to'g'ri qaror qabul qilish, milliy va umuminsoniy qadriyatlarga hurmat ruhida yashash ko'nikmalari shakllantiriladi.

Hozirgi kunda an'anaviy o'qitish usullari zamon talablariga to'liq javob bera olmayotgani sababli ta'lim jarayoniga yangi pedagogik texnologiyalarni joriy etish zarurati tug'ilmoqda. Bu texnologiyalar o'quvchilarning faolligini oshirish, ularni mustaqil fikrlashga o'rgatish, bilimlarni amaliyot bilan bog'lash imkonini beradi. Ayniqsa, tarbiya fanini o'qitishda interaktiv va innovatsion metodlardan foydalanish o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshiribgina qolmay, balki ularda ijobiy xulq-atvor va hayotiy kompetensiyalarni shakllantirishga xizmat qiladi.

Shuningdek, ta'lim va tarbiyaning uzviyligi masalasi zamonaviy pedagogikaning eng muhim tamoyillaridan biri hisoblanadi. Ta'lim jarayonida berilayotgan bilimlar tarbiyaviy jihatlar bilan boyitilmasa, u kutilgan natijani bermaydi. Aksincha, bilim va tarbiya uyg'un holda olib borilganda, o'quvchilarda nafaqat bilim, balki yuksak insoniy fazilatlar ham shakllanadi. Shu bois, har bir

pedagog o'z faoliyatida ta'lim va tarbiyani bir-biridan ajratmasdan, yagona jarayon sifatida tashkil etishi zarur.

Tarbiya fanining mazmuni va ahamiyati

Tarbiya fani o'quvchilarda axloqiy, ma'naviy, estetik va ijtimoiy sifatlarni shakllantirishga qaratilgan muhim fanlardan biridir. Bu fan orqali yosh avlodga milliy va umuminsoniy qadriyatlar singdiriladi, ularda vatanparvarlik, insonparvarlik, halollik, mas'uliyat kabi fazilatlar rivojlantiriladi.

Tarbiya fanining asosiy maqsadi – barkamol, mustaqil fikrlovchi, ijtimoiy faol shaxsni shakllantirishdir. Shu bois, uni o'qitishda faqat nazariy bilimlar bilan cheklanib qolmasdan, amaliy faoliyat, hayotiy misollar va interaktiv metodlardan keng foydalanish talab etiladi.

Yangi pedagogik texnologiyalar tushunchasi

Yangi pedagogik texnologiyalar – bu ta'lim jarayonini samarali tashkil etishga qaratilgan zamonaviy metodlar, vositalar va yondashuvlar majmuasidir. Ular o'quvchilarning faolligini oshirish, mustaqil fikrlashini rivojlantirish va bilimlarni chuqur o'zlashtirishga xizmat qiladi.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalarga interaktiv metodlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, loyiha asosida o'qitish, muammoli ta'lim, modul tizimi kabi yondashuvlar kiradi. Bu texnologiyalar an'anaviy o'qitish usullaridan farqli ravishda o'quvchini passiv tinglovchidan faol ishtirokchiga aylantiradi.

Tarbiya fanini o'qitishda yangi pedagogik texnologiyalarni qo'llash

Tarbiya fanini o'qitishda yangi pedagogik texnologiyalarni qo'llash o'quv jarayonining samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Masalan, interaktiv metodlar orqali o'quvchilarni darsga jalb qilish, ularning fikrini erkin bayon etishiga imkon yaratish mumkin.

“Munozara”, “Aqliy hujum”, “Klaster”, “Rol o'ynash” kabi metodlar o'quvchilarda mustaqil fikrlash, muloqot qilish va muammolarni hal etish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Ayniqsa, tarbiya fanida real hayotiy vaziyatlarni modellashtirish orqali o'quvchilarga to'g'ri qaror qabul qilishni o'rgatish muhimdir.

Axborot texnologiyalaridan foydalanish ham katta imkoniyatlar yaratadi. Multimedia vositalari, videodarslar, taqdimotlar orqali mavzularni yanada tushunarli va qiziqarli tarzda yetkazish mumkin. Bu esa o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi.

Ta'lim va tarbiyaning uzviyligi

Ta'lim va tarbiya bir-biri bilan chambarchas bog'liq bo'lgan jarayonlardir. Ta'lim orqali o'quvchilarga bilim berilsa, tarbiya orqali ularning shaxsiy fazilatlarini shakllantiriladi. Bu ikki jarayon bir-birini to'ldirib, yagona maqsad – barkamol shaxsni tarbiyalashga xizmat qiladi.

Agar ta'lim jarayonida tarbiyaviy jihatlar e'tibordan chetda qolsa, olingan bilimlar yetarli natija bermaydi. Shu sababli har bir dars tarbiyaviy ahamiyatga ega bo'lishi lozim. Masalan, tarix, adabiyot yoki hatto aniq fanlar darsida ham o'quvchilarga ma'naviy qadriyatlar singdirilishi mumkin.

Tarbiya fanida esa bu uzviylik yanada yaqqol namoyon bo'ladi. Chunki bu fan bevosita o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishiga qaratilgan. Shu bois, o'qituvchi har bir mavzuni o'quvchilarning hayoti bilan bog'lab tushuntirishi zarur.

Zamonaviy ta'limda o'qituvchining roli

Yangi pedagogik texnologiyalarni samarali qo'llash o'qituvchining bilim va mahoratiga bog'liq. Zamonaviy o'qituvchi nafaqat bilim beruvchi, balki yo'naltiruvchi, motivator va tashkilotchi rolini ham bajaradi.

O'qituvchi o'quvchilar bilan hamkorlikda ishlashi, ularning fikrini hurmat qilishi va mustaqil izlanishga undashi lozim. Shu bilan birga, u tarbiyaviy jarayonning ham bosh tashkilotchisi sifatida o'quvchilarga ijobiy namuna bo'lishi kerak.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, tarbiya fanini o'qitishda yangi pedagogik texnologiyalarni qo'llash ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Bu texnologiyalar o'quvchilarning faolligini oshiradi, mustaqil fikrlashini rivojlantiradi va ularni hayotga tayyorlaydi.

Shuningdek, ta'lim va tarbiyaning uzviyligini ta'minlash barkamol shaxsni shakllantirishda hal qiluvchi ahamiyatga ega. Shu bois, har bir pedagog o'z faoliyatida zamonaviy yondashuvlardan samarali foydalanishi va ta'lim-tarbiya jarayonini uyg'un holda tashkil etishi zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Xaydarov. S.A.(2026). Pedagogik risklarni boshqarishda globallashuv jarayonlarning ahamiyati. International scientific journal. Interpretation and researches. 1(73).
2. Xaydarov. S.A. (2026). Pedagogik risklarni boshqarishning nazariy asoslari va globallashuv jarayonidagi ahamiyati. NEW RENAISSANCE international scientific journal. 3(1). 159-164.
2. Хайдаров С. (2025). Оилаларда фарзанд тарбиясига рухий таъсир ўтказиш. Modern Education and Development. 3 (17). 23-27.
3. Khaydarov S.A. (2025). The role of the use of fine arts in teaching the history of the country. Modern Education and Development. 3 (17). 28-33.
4. Xaydarov. S.A.(2026). Migratsiya sharoitida pedagogic risklarni boshqarishning nazariy-metodologik asoslari. Inter education and global study. 4.(1). 246-255.
5. Xaydarov. S.A.(2026). Migratsiya sharoitida yoshlar tarbiyasi: pedagogik risklar va ularning kelib chiqish sabablari. Maktabgacha va maktab ta'limi jurnali. 1.(2). 704 -707.